

§ 16**En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)****Beslut**

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat betänkandet ”En långsiktigt hållbar migrationspolitik” (SOU 2020:54) till utbildningsnämnden för yttrande. Utredningen föreslår att uppehållstillstånd i huvudsak ska vara tidsbegränsade.

Utbildningsförvaltningen kommenterar i sitt svar på remissen endast den del av betänkandet som gäller konsekvenser för barn och ungas skolgång. Förvaltningen delar den konsekvensbeskrivning som utredningen gör av förslaget. Enligt denna finns det en ökad risk för oro hos nyanlända barn och detta kan i sin tur påverka möjligheterna att tillgodogöra sig utbildningen. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för kring lärande och elevhälsa, i samverkan med grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen.

Ärendet har behandlats av den fackliga samverkansgruppen den 10 november 2020.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta följande:

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Yrkande

Ordföranden yrkade bifall till förvaltningens förslag.

Kadir Kasirga (S) lade fram ett eget förslag enligt nedan och yrkade bifall för detta.

1. Att utbildningsnämnden beslutar delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande:

Det är en mänsklig rättighet att söka skydd undan krig och förföljelse och det är en del av vårt ansvar som medmänniskor, att hjälpa människor i behov av stöd. När nästan 80 miljoner människor är på flykt på grund av krig och förföljelse får inte någon blunda eller avsäga sig ansvaret att hjälpa till. Som kommittén själv konstaterar kommer inte Sveriges regelverk att styra över hur migrant- och flyktingrörelser är i världen.

Vi delar uppfattningen om att migrationspolitiken ska vara human, rättssäker och effektiv. Utifrån den utgångspunkten menar vi att flera av förslagen som presenteras inte harmoniserar med intentionerna. Vi hade önskat att kommittén hade tagit större hänsyn till forskning och konsekvensanalyser som har gjorts inom ramen för utredningen. Några av förslagen som vi särskilt vill framföra synpunkter på är uppehållstillståndens längd och kraven vid anhöriginvandring.

För att asylrätten ska värnas ska den som är på flykt få hjälp och skydd. De som har rätt till skydd och beviljas uppehållstillstånd i Sverige ska ges förutsättningar att snabbt komma in i samhället och etablera sig genom jobb och studier. De som saknar asylskäl och får avslag ska snabbt återvända.

För att människor som har beviljats uppehållstillstånd ska kunna etablera sig på ett bra sätt så kan vi inte ha ett system där huvudregeln är tidsbegränsade uppehållstillstånd. Permanent uppehållstillstånd bör vara huvudregeln eftersom det underlättar etableringen i samhället för individen som vet att den har fått en fristad. Trygga människor vågar tänka på framtiden. Med vetskapen om att skyddet inte är begränsat till tre år eller 13 månader kan individen fokusera på att integrera sig i samhället istället för att oroa sig för en förnyad asylprocess. Vår utgångspunkt är att de nya invånarna kommer att bidra till att skapa tillväxt i vårt land. Men det förutsätter att de är trygga i att de får vara med och att de tillsammans med sina familjer kan rota sig här. Vi oroar oss för att barn i familjer som beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd utsätts för en enorm stress och att deras välmående påverkas negativt med en osäker och utsatt migrationsstatus.

Dessutom riskerar förslaget om tidsbegränsade uppehållstillstånd innebära att en enorm administration och byråkrati ska byggas upp för att ta sig an de många ansökningar som kommer att uppstå till följd av att i stort sett alla uppehållstillstånd som beviljas är tillfälliga. Det kan inte anses ligga i linje med att migrationspolitiken ska vara effektiv med en gigantisk apparat. Vi ser framför oss långa handläggningstider, höga kostnader för Migrationsverket och längre etableringstid.

Kommittén har inte beaktat förutsättningarna i Stockholm och andra kommuner i utformande av förslagen kring försörjningskraven vid anhöriginvandring. I Stockholm är bostadsbristen enorm vilket innebär att med krav som föreslås gälla om att anknytningspersonen ska ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och den anhörige är orimliga. Bristen på hyresrätter och högt marknadspris på bostäder kommer att försvåra för många.

Slutligen vill vi framhålla att det är viktigt att migrationspolitiken som ska fastslås är långsiktig, tar fasta på evidens och samtidigt står upp för värden om öppenhet, humanitet och rättssäkerhet.

Tina Kratz (V) lade fram ett eget förslag enligt nedan och yrkade bifall för detta.

1. Att utbildningsnämnden avslår förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande:

De förslag som här hastats fram och nu ligger på bordet är inget som borde tvingas igenom utan istället bör hela utredningen förpassas till papperskorgen. Utöver att försvåra asyl och inskränka rättigheter för människor på flykt så kommer ett införande av lagen få långtgående konsekvenser för kommuner. I underlaget finns det ingen konsekvensanalys av hur lagen kommer påverka kommunerna och deras insatser. Riskerna med att förlänga de tillfälliga uppehållstillstånden kommer leda till att psykisk ohälsa, svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och försvåra integration i samhället i stort något som lyfts fram i svaret från förvaltningen. Det kommer skapa en osäkerhet som inte gynnar en familjs möjlighet att finna fotfäste i samhället på det sätt som trygga och långsiktigt hållbara uppehållstillstånd skulle göra. Vi anser att vi har ett ansvar för människor och framförallt för barn som befinner sig här och som hamnat i kläm av populistiska migrationspolitiska omsvängningar.

Vi ser en påtagligt ökad risk för ökad oro hos barn om kommitténs förslag skulle bli lag. Barn och ungdomar behöver trygga förhållanden för att kunna tillgodogöra sig undervisningen, det håller vi med förvaltningen om. Som allt för ofta så fattas forskningsunderlag gällande nyttan med införda krav, istället finns det risker att de istället försvårar integrationen. Det var nådigt att barn undantas från försörjningskraven även om det säkert finns de inom svensk politik som hade önskat att det var annorlunda. För kvinnor som utsätts för våld innebär detta en enorm utsatthet där rädslan för

att förlora sitt uppehållstillstånd ofta gör att man väljer att inte söka hjälp utan lever kvar i våldet. Något som också ofta drabbar barn. Vi hade önskat att man istället hade tagit bort denna regel helt och håller för att skydda kvinnor och barn från våldsamma relationer.

Vänsterpartiet vill istället se en migrationspolitik som grundar sig i asylrätten, i solidariteten mellan människor och i en robust välfärd. Dessa utgångspunkter är inte luftiga löften. De placerar oss tydligt i den grundläggande politiska konflikt som skär igenom debatten i Sverige och övriga västvärlden: konflikten om fördelningen av samhällets resurser och konflikten mellan solidarisk politik och reaktionär nationalism.

I vårt Sverige är solidaritet och gemenskap utgångspunkten. Vårt mål är en värld där människor inte behöver fly. Det kräver ett långsiktigt arbete för global klimaträttvisa och ekonomisk jämlikhet, för fred, jämställdhet och frihet att vara den man är. Vägen är lång och ambitionerna måste höjas för att nå dit. Under tiden måste Sverige vara en klar och tydlig röst för asylrätt och mänskliga rättigheter genom att ge skydd åt dem som behöver det.

Asylrätten skapades inte för dagar av fred och frihet, utan för svåra tider då mänskligheten visar upp sina allra värsta sidor. I ruinerna av andra världskrigets förintelse och fasor – som då drivit många miljoner på flykt – kom insikten att det krävs ett löfte mellan stater för att i framtiden garantera människor en fristad undan krig, förföljelser och grymhet.

Historiskt ser vi – från misslyckade internationella försök att enas om att rädda judar undan den förestående förintelsen 1938, till skärpt migrationslagstiftning i Sverige under Balkankriget och nutidens misslyckade försök att hitta gemensamma ansvarstaganden i EU – att det är lättare för stater att enas om att stänga gränser och skärpa lagstiftning än om system för att rädda människor på flykt. Därför är asylrätten en grundläggande rättighet som måste försvaras. Kvotflyktingssystemet måste alltid kompletteras av andra vägar till skydd.

Här behöver Sverige visa vägen genom att delta i fördelning av kvotflyktingar, omfördelning av flyktingar inom EU och samtidigt försvara rätten att söka asyl via fler lagliga vägar och en utlänningslag som rättvist och rättssäkert lever upp till det Sverige förbundit sig till i människorättskonventionerna.

Ett av syftena bakom den tvära omsvängningen av flyktingpolitiken efter hösten 2015 sades vara att Sverige skulle förmå andra EU-länder att ta sitt ansvar. Förutom att det drabbat asylsökande hårt och orättvist, med splittrade familjer och

rättsosäkerhet som följd, uppfylles inte det syftet. Tvärtom: andra EU-länder använde Sveriges omsvängning som ett argument för att ytterligare försämma sin flyktingpolitik och stänga gränser, skärpa lagar och fortsätta vägra ta ansvar.

Debatten om flyktingmottagande har blivit ett slagfält för högerens attacker mot den generella välfärden. Liksom i övriga Europa används högerextrema eller högerpopulister som murbräcka för att genomföra högerens gamla vanliga ideologiska mål. Sänkta skatter för de mest välbeställda, krympt välfärd och urholkade trygghetssystem får draghjälp av en retorik och politik som etnifierar ojämlikhetens symptom och orsaker. I en tid då högeren på detta tydliga sätt använder rasism för att slå sönder vår gemensamma trygghet borde kopplingen mellan att försvara den solidariska svenska välfärdsmodellen och att försvara solidaritet med människor på flykt vara uppenbar för alla.

Samma borgerlighet som tog bort SFI från dag ett kommer nu med krav på språktester och straff för människor som inte lär sig svenska. Samma borgerlighet som låtit företag suga miljardvinster ur en allt mer segregerad skola klagar nu på ökande kriminalitet och utanförskap bland unga. Samma partier som sänkt skatter för de rikaste och dränerat våra gemensamma tillgångar, låtsas som att underskotten är flyktingmottagandets fel.

Krisen i landets kommuner och regioner är ett resultat av en åldrande befolkning, i kombination med en medveten politik som genom stora skattesänkningar och ökad ojämlikhet urholkat förutsättningarna för utjämnande välfärd, trots att resurserna finns hos staten. Istället ställs människa mot människa. Krisen beror inte på flyktingmottagandet. Snarare kan en ökad befolkning på sikt hjälpa kommunernas ekonomi, om de som är nya i landet ges rätt förutsättningar och får det stöd och den utbildning som behövs för att bli en del av alla som bär upp välfärden i vårt land.

Vi vet att genom att investera i samhället och varandra kan bygga ett starkare, tryggare och mer inkluderande Sverige. Vårt arbete i kommittén kommer att grunda sig i asylrätten, i solidariteten mellan människor och i en robust välfärd. Detta innebär ett ansvarstagande för både den som söker skydd, dess familj och möjligheterna att finna fotfäste i samhället genom trygga uppehållstillstånd och lika förutsättningar att ta del av välfärden. Vi har även ett ansvar för människor som redan befinner sig här och som hamnat i kläm i populistiska flyktingpolitiska omsvängningar.

Martin Westmont (SD) lade fram ett eget förslag enligt nedan och yrkade bifall för detta.

1. Att utbildningsnämnden beslutar delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande:

När uppehållstillståndet för eleven är tidsbegränsat så bör man även från förvaltningens sida se om det finns delar i utbildningen som ska anpassas därefter. Så att eleven får bästa möjliga förutsättningar att få användning av de kunskapar man har fått i Sverige i sitt hemland. I utredningen kan man läsa att uppehållstillstånd i huvudsak ska vara tidsbegränsade. ”I huvudsak” öppnar upp för tolkning kring när uppehållstillstånd är tidsbegränsat. Vi eftersöker en tydlighet kring när är uppehållstillstånd tidsbegränsade och i vilka fall kan man undantas från att uppehållstillståndet är tidsbegränsat.

Beslutsgång

Ordföranden ställde yrkandena mot varandra och förklarade sig finna att nämnden beslutat i enlighet med ordförandens yrkande.

Reservation

Kadir Kasirga (S) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag.

Tina Kratz (V) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag.

Martin Westmont (SD) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag.